

**КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ДОМІНАНТИ МОВОСТИЛЮ ОЛЬГИ
КОБИЛЯНСЬКОЇ (НА МАТЕРІАЛІ ГУМОРЕСКИ «ВІН І ВОНА»)**

**Ю. М. Руснак, кандидат філологічних наук, доцент кафедри суспільних наук та
українознавства Вищого державного навчального закладу України**

«Буковинський державний медичний університет»

(Чернівці, Україна)

e-mail: yuliyarusnak@bsmu.edu.ua

ORCID 0000-0001-9941-4411

У статті введено термін «комунікативно-прагматичні домінанти» на позначення сталих мовних засобів, які привертають увагу читача, впливають на його розум і почуття. Комунікативно-прагматичні домінанти є межею в художньому дискурсі, що має двоїсту структуру (лівобічний та правобічний контексти), вони розставляють акценти в дискурсі, акцентують на важливій для читача інформації.

Наукова розвідка відповідає прагматичному аспектові художнього тексту, пов'язаному з площиною текст – читач. Матеріалом дослідження послугував художній текст раннього періоду творчості О. Кобилянської – гумореска «Він і вона», що має низку специфічних рис.

Зазвичай у художньому дискурсі буковинської письменниці комунікативно-прагматичною домінантою є слово **ні**, що слугує еквівалентом окличного речення, самотійно оформленого або в складі складного, бере участь в емоційно забарвленому дискурсі.

Комунікативно-прагматичними домінантами у квазидіалогах постають еквіваленти речень **ні**, **Та ні!**, протиставлення-заперечення **Але ні**, графічно підкреслене **Але – ні**, конструкції на основі апосіопезису **Я...ні!** У мовленні героїні наявні діалектні особливості буковинських говірок, роздумам героя властиві алюзії на твори європейських письменників.

Ключові слова: художній текст, дискурс, комунікативно-прагматична домінанта, апосіопезис, еквівалент речення, деліберативне питання, гіпофора.

Художня література виконує дві взаємозумовлені функції, пов'язані з членами комунікативного ланцюга – автором і читачем: гносеологічну та епістемічну: гносеологічна функція (у ракурсі текст – читач) пов'язана з отриманням нових знань, епістемічна (у ракурсі текст – автор) – зі збереженням знань про дійсність. До епістемічної функції близька інформативна функція. Крім того, художня література виконує ще одну важливу функцію – рекреативну (розважальну) [5].

Засобом реалізації художньої літератури є художній текст (далі ХТ) – результат творчої діяльності автора – універсум культури, творчо осмислена автором дійсність, матеріалізована в жанровій формі певного роду.

У літературний процес Буковини кінця XIX – початку XX ст. найбільший внесок зробила О. Кобилянська. Перший період творчості письменниці репрезентований малою прозою, яка відзначається різноманітністю жанрів, тематичним розмаїттям художніх творів, різними шляхами їхнього вирішення, загалом творчого пошуку, авторського почерку, у якому кристалізувалася письменницька манера та спосіб її мовної реалізації. У цей період буковинська письменниця пише оптимістичний за характером художній текст «Він і вона», який за жанром авторка визначила як гумореску. Імовірно, О. Кобилянська все ж таки скептично ставилася до оптимістичних стосунків русинки та німця.

Актуальність дослідження вмотивована необхідністю атомарного дослідження мовостилю Ольги Кобилянської для формування когнітивно-прагматичної концепції художнього дискурсу письменниці.

Аналіз останніх досліджень і визначення раніше не досліджених частин проблеми. Мову творів О. Кобилянської вивчали Н. Д. Бабич, Л. О. Ткач, О. В. Куль-

бабська, М. В. Скаб, Н. О. Руснак, О. В. Кардашук, Т. Є. Гуцуляк, С. Є. Панцьо, Т. П. Вільчинська, О. В. Максим'юк, О. Л. Даскалюк та ін. Синтаксичні особливості ХД О. Кобилянської досліджували Н. В. Гуйванюк [1], С. Т. Шабат-Савка [8], В. А. Чолкан [7]. Прагматичний аспект мовотворчості буковинської письменниці ще не був предметом дослідження науковців, що і становить **новизну** наукової розвідки.

Гумореска «Він і вона» має низку специфічних рис. Композиційним прийомом ХТ слугує розгорнута антитеза. Контраст формують дві сюжетні лінії – чоловік і жінка, він і вона. Кожна сюжетна лінія гуморески «Він і вона» відповідає композиції драматичного тексту – становить ремарку і репліку, причому кожний структурний елемент відтворений різними шрифтами.

Для реалізації сюжетних ліній авторка обрала роздум у формі внутрішнього мовлення персонажів, де інколи з'являється діалог. Отож постать автора, устами якого описана життєва ситуація, у ХТ формально виявляють лише ремарки; постать автора максимально відсторонена.

Головні персонажі знеособлені – він і вона, у такий спосіб письменниця, напевно, хотіла відтворити ідеальні стосунки між чоловіком і жінкою – від несприйняття один одного до повного взаєморозуміння, до любові. Закономірно, що внутрішній монолог пронизаний емоціями.

Мета статті – проаналізувати комунікативно-прагматичні домінанти в гуморесці О. Кобилянської «Він і вона».

Методи дослідження. Як основні використано загальнонаукові методи аналізу й синтезу та лінгвістичні – метод лінгвістичного спостереження, описовий, структурний.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якщо лінгвокогнітивний аспект стосується ракурсу *текст – автор*, то прагматичний аспект художнього тексту пов'язаний з площиною *текст – читач*. ХТ є своєрідною комунікацією між автором і читачем. Прагматичний аспект пов'язаний з постаттю читача, для нього створюється текст. Комунікативно-прагматичні домінанти – сталі мовні засоби, які привертають увагу читача, впливають на його розум і почуття, відображаючи специфіку авторського стилю.

Для мовостилю О. Кобилянської характерний художній дискурс (далі ХД), що має двоїсту структуру, складається з лівобічного та правобічного контекстів. Межею між ними і є комунікативно-прагматичні домінанти, які розставляють акценти в дискурсі, підкреслюють важливе для читача.

Комунікативно-прагматичними домінантами у ХД зазвичай слугують еквіваленти речень. Автори наукової праці «Синтаксис української літературної мови: Проблемні питання» І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська кваліфікують еквіваленти речень, або ізольовані речення, як «комунікативні одиниці, що не мають форми речення, перебувають поза межами так званих граматичних речень» – як родові поняття, до якого залучено вислови з називним відмінком – номінативні речення, з прямими відмінками – неповні чи еліптичні речення, зі звертаннями, частками, вигуками [6, с. 262]. П. С. Дудик, дослідник усного розмовного мовлення, звертає увагу на велику кількість комунікативних одиниць, висловлень, які не відповідають граматичній природі речення. Він називає їх еквівалентами речень, або відповідниками, замінниками речень [2].

Так, комунікативно-прагматичною домінантою ХД О. Кобилянської стає поліфункціональне слово *ні*, яке виконує низку видових функцій, проте родовою, головною, функцією є актуалізація правобічного компонента тексту. Слово *ні* має певні особливості: слугує еквівалентом зазвичай окличного речення, самотійно оформленого або в складі складного; бере участь в емоційно забарвленому дискурсі.

Фрагмент ХД, у якому за допомогою окличних речень відтворено почуття героїні, її емоційність, містить у складі складного еквівалент речення *ні* (що за значенням дорівнює стверджувальній частці), привертаючи в такий спосіб увагу до правобічного розлогого контексту й пояснюючи лівобічний. Напр.:

Я обиджена до живого! Ні, се нечувана річ: слідити так за мною! Властиво, не повинна я собі з того нічого робити, але моє нещастя, що я нервова. Думає собі такий перший-ліпший, що я належу до “товпи” і що являюся тут, щоб здибатися з ким-небудь! Та правда, коли акції жінок тепер так стоять, то й не диво, що така думка у мужчин перша (3, с. 148).

У наступному контексті на побутовому рівні розглянуто національне питання, емоційність мовця лівобічного контексту реалізують лайливі слова, ксеноніми з означеннями, обірвані речення. Еквівалент речення *ні* в складі складного відокремлює правобічний контекст, який слугує висновковим положенням із лівобічного контексту. Емоційність мовця допускає лайливий вислів – німецькомовний варваризм. Напр.:

Це певно, знов та стара зизоока жидівка з болючим пальцем. Уже вона ставить мою терпеливість просто на пробу, а крім того, живе в пересвідченні, що я на світі лиш для неї! Але на другий раз потисну її в палець так, що не з’явиться мені більше перед очі. Така ідіотка, жидівська баба! Саме тепер мусила влізти, коли я... коли би собі... випочив. Ні, се вже зовсім так, неначеб я не був теж чоловіком. Den Kuckuck auch noch einmal! (Нехай йому іще раз чорт! (Нім.)) (3, с. 148).

Гумореска «Він і вона» написана під впливом ідей Ніцше. У ХД про роль жінки в житті чоловіка автор використовує прецедентне ім’я Заратустра. З одного боку, прецедентне ім’я – ознака інтелектуалізації автора, з іншого, – спосіб реалізувати думку покликанням на авторитет. Лівобічний контекст відображає негативне ставлення до жінки. Уявний діалог, у якому відтворена основна думка, починається окличним еквівалентом речення *Ні!*, а подальший контекст розвінчує ідеї лівобічного контексту. Пор.: *То в мене значить – говорити “виразно”! Ити, наприклад, мені до неї з батогом, перед її ніжну, тиху істоту станути з батогом, немов той переможець звірів перед бестій, що скрегоцуть зубами. Ні! Заратустро, феноменальне з’явище єсть твій творець, але тут зблямувався він фатально. Вже як є, так є, але жінки таки ніжна раса, а коли вони в не однім невикінчені і недозрілі, то винуваті тому лиш ми самі – їх пани і їх оборонці (3, с. 151).*

Одним із текстотвірних прийомів О. Кобилянської є квазидіалог – елемент роздуму, який сприяє розвитку думки. «Квазидіалог становить автопитання та відповідь на нього» [5, с. 118]. Квазидіалог чітко поділений на лівобічний та правобічний контекст. Правобічний контекст у ХД О. Кобилянської, тобто відповідь, завжди починається словом *ні*.

У квазидіалогах питання може трактуватися як *деліберативне* – «(від лат. *обговорювати, обдумувати*), яке риторично адресоване самому собі. Деліберативне запитання закликає до роздумів не співбесідників, а самого себе. На відміну від риторичного запитання, воно не містить ні твердження, ні заперечення. Основною функцією деліберативного запитання є вираження емоційних роздумів» [4, с. 151].

Коротке запитання з альтернативними відношеннями народнорозмовного характеру *Чи вона його суджена, чи що?* продовжує відповідь, що починається еквівалентом речення *ні*, конкретною відповіддю на поставлене запитання, проте коротка відповідь стає розлогим роздумом над національним питанням. Пор.:

Я питаю: яке право має він до неї? Чи вона його суджена, чи що? Ні, він не має жодного права до неї, хіба, може, в однім. Він москаль, а вона русинка; отже, вони лише споріднені, кажу; лише споріднені, бо свою самотійність в мові й літературі показують малороси в різних варіантах. Але у такого москаля не повинно чоловіка нічого дивувати. В них грає лише кулак головну роль і, мимо свого Толстого, вони ultra – варвари, справдешині передпотопні мастодонти... (3, с. 158).

У квазидіалозі специфіку має не лише відповідь, але й запитання. Зазвичай запитання починається питальною часткою *чи*. Запитання може мати специфічну форму *І чи я чогось іншого бажаю собі на світі, як лиш жити? // Я бажаю лиш жити*, тобто має місце асиметрія форми і змісту: за формою це питальне висловлення з питальною часткою у

препозиції, із питальною інтонацією, а за змістом – розповідна стверджувальна конструкція, у якій інформація передана імпліцитно.

Відповідь героїні – категорично негативна, це загальнозаперечне речення, підкреслене заперечною часткою *ні*, у такий спосіб актуалізоване (потрійне) заперечення імпліцитно виражає ствердження. ***Ні, не жадаю більше нічого // Я хочу лише жити.*** У запитанні-відповіді функціонують синоніми *бажати* – *жадати*. Пор.: *І чи я чогось іншого бажую собі на світі, як лиш жити? Ні, не жадаю більше нічого* (3, с. 149).

У квазидіалозі може бути низка запитань, спрямованих до себе. Вони створюють *гіпофору* – «(грец. *відмова, причина, підстава*) – різновид ампліфікації, який складається з ланцюга запитань і відповіді або ширше – реакції на нього. Виконує подвійну функцію – активізує увагу адресата й акцентує думку, яка виражається у відповідній частині запитально-відповідної конструкції» [4, с. 135].

У наступному квазидіалозі запитання становить дві лінії, причому кожне з них супроводжує стверджувальне речення, низка запитань має характер припущення (кожне висловлення містить модальний прислівник *може*). Відповідь починається еквівалентом речення *Та ні!* Правобічний контекст містить важливу з погляду персонажа інформацію (читач розуміє зміни в ставленні чоловіка до жінки). Пор.:

(Люто). *Може, цей московський страхопуд сказав їй що на мене? Він має привілей ходити в дім її родичів, він не є лікарем. Або, може, занедужала її мати? Вона ж для неї живе! Та ні! Тоді була б мені просто о тім спінула, – вже настільки стали ми товаришами. Першого тижня оповідала мені стільки, особливо в парку, де я виходив їй назустріч, а тепер... і там її не видати вже цілий тиждень, хоч погода не була ніколи така гарна, як тепер. Коли вона завтра не прийде сюди або до парку, то піду до неї додому й скажу їй усе!* (3, с. 165).

Однією з лінгвістичних особливостей художнього роздуму є обірвані, незавершені з певних причин речення. Обірвані речення становлять *апосіопезис* – явище мовлення або стилістична фігура, представлена ненавмисно або навмисно не завершеним висловленням. В апосіопезисі може бути усічена будь-яка частина речення, тому вислови з апосіопезисом відрізняються різним ступенем смислової незавершеності.

Лівобічний контекст квазидіалогу становить низку (два) запитань (*гіпофора*), які починаються питальним прислівником причини *чому*, у такий спосіб формується анафора. Особливістю мовостилію письменниці є те, що комунікативно-прагматичною домінантою слугує протиставлення-заперечення *Але ні*. Правобічний контекст становить обірване речення з повтором ключового слова *нерви* з означеннями, що засвідчує душевний неспокій, підвищену чутливість героїні. Пор.: *Чому я така зворушена? Чому щось співає в мені, а поміж то втискається насилу образ... Але ні, се ж лише нерви... Ті ненависні, безумні нерви* (3, с. 162).

У роздуми героя може вклинюватися діалог, який він переповідає (діалог структурований), проте одну репліку героїні відтворює дослівно, це сентенція з особливостями буковинського мовлення: *Любити а належати комусь назавсідги – се щось інше*, де в ролі єднального сполучника використано сполучник *а*, це одна з архаїчних рис синтаксичної системи буковинських говірок. Пор.:

Чому ж би вона не знала сього напевно? Чи не любить мене?

О, любить, але...

Але?

Любити а належати комусь назавсідги – се щось інше.

«Се одне й те саме, – сказав я. – Де двоє любляться, належать уже до себе, і я саме хочу, щоб вона належала мені» (3, с. 167).

У сегментованому, графічно оформленому квазидіалозі запитанню передують вияви почуттів героїні, у відтворенні яких використано okazіоналізми *напівсором*, *напівнесміливість*, *напівгордість*... Запитання починається часткою *чи*, вагання героїні

підкреслює модальний прислівник *може*. Запитання має специфічну форму *Чи спитати, може, кого о раду?*, у якому бере участь синтаксичний діалектизм – словосполучення з об'єктними відношеннями: *спитати о раду?* Відповідь – категоричне заперечення (два окличні заперечні речення), емоційно забарвлене ремаркою (Дуже гордо). Пор.:

І пішла б я до нього, і не пішла б. Якесь дивне чуття здержує мене від того. Напівсором, напівнесміливість, напівгордість... Чи спитати, може, кого о раду?

(Дуже гордо). **О, ні! Ніколи в світі!..** (3, с. 160).

У наступному квазидіалозі, у лівобічному контексті ремарки автора ущільнюють інформацію, правобічний контекст починається обірваним реченням *Я...ні!* з обов'язковою комунікативно-прагматичною домінантою *ні!* Правобічний контекст – алюзія на трагедію В. Шекспіра «Отелло», яка, інтелектуалізуючи мовлення героя, дає вияв його емоціям. Пор.:

Мені так чудно, що вона була тут. Тут поверх книжок уклала була, змішана, свій плащик... а пізніше...тут, на столі до писання, і майже на каламарі, так само свій білий фільцовий капелюх. (Стає задуманий перед столом і глядить. Раптом добачає банкнот на 5 золотих римських.) Що се? Гроші?! (Паленіючи). Її гонорар? (Змінений і поважно). Я...ні! Мурир зробив свій обов'язок і може вже забиратися... Ні, моя дамо, сим разом ошибнулись ви! Сим разом обидили ви мурина (3, с. 161).

Лівобічний контекст квазидіалогу матеріалізує емоції героїні, душевне сум'яття – обірвані речення, повтор присудка *я не знаю...* у складі апосіопезису, риторичне питання *Чи се, може, тому, що він чоловікові немов аж у глибину душі заглядає?*, авторська ремарка (Усміхається сумовито). Натомість правобічний контекст *Ні, тепер уже я нічого не знаю...* – висновок із лівобічного контексту, з потрійним запереченням, що вербалізує душевні вагання героїні. Пор.:

Не знаю... він такий дивний... ні, властиво не дивний, але такий... сказати б... він знає все. Я, що не мішаюся так легко, мішаюся при нім. (Усміхається сумовито). Цілком так, начеб у мене була нечиста совість. Чи се, може, тому, що він чоловікові немов аж у глибину душі заглядає? А відтак його очі! Я не знаю... але вони такі жаркі... палять так страшно... о, страшно! Ні, тепер уже я нічого не знаю... (3, с. 163).

У квазидіалозі сигналізувати про правобічний контекст (відповідь) може графічно підкреслене протиставлення-заперечення *Але – ні*. Напр.:

Той старий панок, що поздоровив його перше, сказав: “Моє поважання, пане докторе!”. Отже, він лікар. Може, спеціальність від горляних недуг? Але – ні, я буду держатися й даліше методу Кнайпа (3, с. 150).

Квазидіалогу передуює роздум героя про уявного суперника, який супроводжують лайливі слова. Запитання емоційно забарвлені авторською ремаркою (Глумливо), вставним словом гіпотетичного характеру (*може*). Починається нетиповим висновковим твердженням на основі протиставлення *Отже, вона любить наукою, він — «штукою», а я... ха-ха-ха! я вилічу йому її!* Проте у квазівідповіді після низки окличних речень міститься комунікативно-прагматична домінанта – графічно увиразнене протиставлення-заперечення: *Але – ні, я не вилічу йому її, вона прецінь не була в мене*. У такий спосіб у відповіді дві комунікативно-прагматичні домінанти, які підсилюють одна одну: *а я...* – апосіопезис, та *Але – ні* – еквівалент речення у складному. Пор.:

(По хвилі). *О, той мастодонт! Поганий варвар той москаль! Він з нею в грубій приязні, – оповідала мені вчора стара Мінерва. Він збирається писати якесь діло, а вона старається йому теж о матеріал. Рад би я знати, що се за діло і що за матеріал подає вона йому? (Глумливо). Може, психологічні нотатки? Отже, вона любить наукою, він — «штукою», а я... ха-ха-ха! я вилічу йому її! Так, я той бог у Ніцшевім «Заратустрі», що дивиться милосердя! Але – ні, я не вилічу йому її, вона прецінь не була в мене. Кнайп вилічить її, вже і то тим чином, що вона буде рано по росі ходити й годуватися вівсяною гербатюю та житніми крупами. Супроти сього не вдержусь я зі своєю наукою* (3, с. 160).

Висновки і перспективи. Отже, прагматичний аспект ХТ пов'язаний із площиною *текст – читач*. Комунікативно-прагматичні домінанти – сталі мовні засоби, які привертають увагу читача, впливають на його розум і почуття. Комунікативно-прагматичні домінанти є межею в ХД, що має двоїсту структуру (лівобічний та правобічний контексти), вони розставляють акценти в дискурсі, підкреслюють важливе для читача. У ХД буковинської письменниці комунікативно-прагматичною домінантою постає слово *ні*, що є еквівалентом окличного речення, самостійно оформленого або в складі складного, бере участь в емоційно забарвленому дискурсі.

Квазидіалог чітко поділений на лівобічний та правобічний контексти, автопитання в ньому трактоване як *деліберативне*. Низка деліберативних запитань створюють *гіпофору*. Зазвичай запитання у квазидіалозі починається часткою *чи*, нерідко воно ілюструє асиметрію форми і змісту, у якій інформація передана імпліцитно.

Комунікативно-прагматичними домінантами у квазидіалогах є еквіваленти речень *ні*, *Та ні!*, протиставлення-заперечення *Але ні*, графічно підкреслене *Але – ні*, конструкції на основі апосіопезису *Я...ні!*

Мовлення героїні відображає діалектні особливості буковинських говірок, роздумам героя властиві алюзії на твори європейських письменників, що може бути перспективою подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Гуйванюк Н. Речення переповідної модальності у мові творів Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. праць / наук. ред. Б. І. Бунчук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2004. Вип. 216–217: Слов'янська філологія. С. 232–239.
2. Дудик П. С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення. Просте речення: еквіваленти речення. Київ: Наукова думка, 1973. 288 с.
3. Кобилянська О. Ю. Зібрання творів: у 10 т. Т. 1: Новели. Оповідання. Поезії в прозі / редкол.: В. І. Антофійчук, С. Д. Кирилюк та ін. Чернівці: Букрек, 2013. 476 с.
4. Культура русской речи: энциклопедический словарь-справочник / ред.: Л. Ю. Иванова, А. П. Сковородникова, Е. Н. Ширяев [и др.]. Москва: Флинта, Наука, 2003. 840 с.
5. Руснак Н. О. Лінгвокогнітивні та прагматичні виміри діалектних текстів буковинських говірок. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009. 448 с.
6. Слинко І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис української літературної мови: Проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994. 670 с.
7. Чолкан В. Частки як ускладнюючий компонент структури речення у мові творів О. Кобилянської. *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. праць / наук. ред. Б. І. Бунчук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2004. Вип. 216–217: Слов'янська філологія. С. 240–245.
8. Шабат-Савка С. Поліфункціональність питальних конструкцій у прозі Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. праць / наук. ред. Б. І. Бунчук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2004. Вип. 216–217: Слов'янська філологія. С. 246–249.

References

1. Huivaniuk, N. (2004). Rechennia perepovidnoi modalnosti u movi tvoriv Olhy Kobylyanskoi [Sentences of narrative modality in the Olga Kobylyanska's language works]. In: Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Slovianska filolohiia [Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Slavic philology]. Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t. Vyp. 216–217, 232–239 (in Ukr.).
2. Dudyk, P. S. (1973). Syntaksys suchasnoho ukrainskoho rozmovnoho literaturnoho movlennia. Proste rechennia: ekvivalenty rechennia [Syntax of modern Ukrainian colloquial literary speech. Simple sentence: sentence equivalents]. Kyiv: Naukova dumka, 288 (in Ukr.).
3. Kobylyanska, O. Yu. (2013). Zibrannya tvoriv: u 10 t. T. 1: Novely. Opovidannya. Poeziyi v prozi [Collection of writing works: in 10 volumes: Vol. 1: Novels. Stories. Poetries in prose]. Chernivtsi: Bukrek, 476 (in Ukr.).
4. Ivanov, L. Iu, Skovorodnykov, A. P., Shyriaev, E. N. (Ed) (2003). Kultura russkoi rechi: Entsiklopedicheskiy slovar-spravochnik [Culture of Russian speech: an encyclopedic reference dictionary]. Moskva: Flinta: Nauka, 840 (in Russ.).
5. Rusnak, N. O. (2009). Linhvokohnityvnita prahmatychni vymiry dialektnykh tekstiv bukovynskykh hovirok [Linguocognitive and pragmatic dimensions of dialectical texts of Bukovinian dialects]. Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t, 448 (in Ukr.).

6. Slynko, I. I., Huivaniuk, N. V., Kobylianska, M. F. (1994). Syntaksys suchasnoi ukrainskoi movy. Problemni pytannia [Syntax of the modern Ukrainian language. Problematic issues]. Kyiv : Vyscha shkola, 670 (in Ukr.).

7. Cholkan, V. (2004). Chastky yak uskladniuiuchy komponent struktury rechennia u movi tvoriv O. Kobylianskoi [Particles as a complicating component of sentence structure in the language of O. Kobylyanska's works]. In : Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Slovianska filolohiia [Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Slavic philology]. Chernivtsi : Chernivetskyi nats. un-t. Vyp. 216–217, 240–245 (in Ukr.).

8. Shabat-Savka, S. (2004). Polifunktsionalnist pytalnykh konstruktiv u prozi Olhy Kobylianskoi [Polyfunctionality of interrogative constructions in Olga Kobylyanska's prose]. In : Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Slovianska filolohiia [Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Slavic philology]. Chernivtsi : Chernivetskyi nats. un-t. Vyp. 216–217, 246–249 (in Ukr.).

Yu. M. RUSNAK COMMUNICATIVE AND PRAGMATIC DOMINANTS OF OLGA KOBYLYANSKA'S LANGUAGE STYLE (BASED ON THE HUMORESQUE NOVEL "HE AND SHE").

Introduction. *The article introduces the term of communicative-pragmatic dominants to denote permanent language means that attract the reader's attention, affect his mind and feelings. Communicative-pragmatic dominants act as a boundary in artistic discourse, which has a dual structure (left and right contexts), they place accents in the discourse, emphasize important information for the reader.*

The topicality of the article is determined by the need of further in-depth study of Olga Kobylyanskaya idiosyncrasy in order to form a cognitive-pragmatic conception of the writer's artistic discourse.

The purpose of the article is to analyze the communicative-pragmatic dominants in O. Kobylyanska's humoresque novel "He and She".

Research methods. In the article as the main general scientific methods of analysis and synthesis are used, as well as linguistic – method of linguistic observation, descriptive and structural methods.

Results. Scientific research corresponds to the pragmatic aspect of the artistic text, connected with plane text-reader. The material of research is the artistic text of the humoresque novel "He and She" written in the early period by O. Kobylianska's. It has a number of specific features: built on the compositional technique of the expanded antithesis, has features of a dramatic text, consideration in the form of internal speech of the characters is chosen for reproducing of the plot lines.

Usually in the artistic discourse of a Bukovinian writer the word *ni* acts as the communicative-pragmatic dominant, which is the equivalent of an exclamatory sentence, independently designed or as part of complex sentence, takes part in the emotionally colored discourse.

Originality. The pragmatic aspect of the language creation of the Bukovinian writer O. Kobylyanska has not yet been the subject of scientific research, which makes up the novelty of scientific work.

Conclusion. The quasi-dialog is clearly divided into left-hand and right-hand contexts and the self-question is interpreted as deliberative. A number of deliberative questions create a hypophore. Usually the question in quasi-dialogue begins with a particle *chu* (or), often the question illustrates the asymmetry of form and content in which information is implicitly transmitted.

The communicative-pragmatic dominants in quasi-dialogues are the equivalents of the sentences *ni*, *Ta ni!* opposition-negation *Ale ni*, graphically underlined *Ale – ni*, constructions based on the aposiopesis *Ya... ni!*

In the heroine's speech there are dialectal features of Bukovinian dialects, allusions to the works of European writers are inherent in the hero's thoughts.

Key words: artistic text, discourse, communicative-pragmatic dominant, quasi-dialog, aposiopesis, sentence equivalent, deliberative question, hypophore.

Надійшла до редакції 30.03.20

Прийнято до друку 30.04.20